

Κορνήλιος Καστοριάδης, Οι Άραβες και η Ευρώπη

ΕΠΟΠΤΕΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ 1 ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2017

<https://epopteia.gr/905/kornilios-kastoriadis-i-araves-ke-i/>

Οι Άραβες καταγγέλλουν συνεχώς ότι για όλα τα κακά που τους ταλαιπωρούν εξαθλίωση, έλλειψη δημοκρατίας, διακοπή της εξέλιξης του πολιτισμού τους κ.λπ. ευθύνεται η αποικιοκρατία την οποία υπέστησαν από τους Ευρωπαίους.

Ωστόσο, η αποικιοκρατία σε αρκετές αραβικές χώρες διήρκεσε στη χειρότερη περίπτωση 130 χρόνια (αυτό συνέβη στην Αλγερία, 1830-1962). Όμως οι ίδιοι αυτοί Άραβες, πριν από την αποικιοκρατία των Ευρωπαίων, είχαν υποστεί για 5 αιώνες το ζυγό των Τούρκων. Η τουρκική κυριαρχία στην εγγύς και τη Μέση Ανατολή αρχίζει τον 15ο αιώνα και τελειώνει το 1918. Αλλά οι Άραβες και οι Τούρκοι κατακτητές τους, που ήταν ομόθρησκοί μουσουλμάνοι, δεν μιλούν ποτέ για την κυριαρχία αυτή.

Πάντως, η εξέλιξη της αραβικής κουλτούρας σταμάτησε το 11ο με 12ο αιώνα, δηλαδή οκτώ αιώνες πριν καν να μπορεί να γίνει λόγος για την κατακτητική επέκταση της Δύσης.

Εξάλλου και αυτή η ίδια η αραβική κουλτούρα βασίστηκε στις κατακτήσεις, την εξόντωση και τη λίγο έως πολύ βίαια επιβολή της ισλαμικής θρησκείας στους κατακτημένους πληθυσμούς. Στην Αίγυπτο το 550 μ.Χ. δεν υπήρχαν Άραβες, όπως δεν υπήρχαν Άραβες, τότε, στη Λιβύη, στην Αλγερία, στο Μαρόκο, στο Ιράκ. Οι Άραβες που βρίσκονται τώρα εκεί είναι απόγονοι των κατακτητών που κυρίευσαν αυτές τις χώρες και που επέβαλαν, με ή χωρίς βία, στους τοπικούς πληθυσμούς τη δική τους θρησκεία. Δεν βλέπω όμως να γίνεται καμία κριτική αυτών των γεγονότων μέσα στο χώρο του αραβικού κόσμου.

Κατά τον ίδιο τρόπο μιλάμε, βεβαίως, για το δουλεμπόριο των Μαύρων από τους Ευρωπαίους (16ος αιώνας και εντεύθεν), αλλά

δεν μιλάμε ποτέ για το γεγονός ότι το δουλεμπόριο και η συστηματική υποδούλωση των Μαύρων στην Αφρική τα εγκαινίασαν Άραβες έμποροι (11ος-12ος αιώνας και εντεύθεν), με τη συνενοχή-συμμετοχή, όπως πάντα, βασιλιάδων και φυλάρχων. Επίσης, δεν μιλάμε για το γεγονός ότι η δουλεία δεν καταργήθηκε αυθόρμητα σε καμία ισλαμική χώρα και ότι σε κάποιες από αυτές η δουλεία ισχύει ακόμη και σήμερα.

Δεν θέλω να πω με κανέναν τρόπο ότι όλα αυτά απαλείφουν τα εγκλήματα που διέπραξαν οι Δυτικοί. Λέω μόνον ότι η ιδιαιτερότητα του δυτικού πολιτισμού έγκειται ακριβώς στην ικανότητά του για αυτο-αμφισβήτηση και αυτοκριτική. Στην ιστορία της Δύσης, όπως και σε όλες τις άλλες ιστορίες, υπάρχουν θηριωδίες και φρικαλεότητες. Αλλά, όμως, μόνον η Δύση δημιούργησε την ικανότητα για εσωτερική αμφισβήτηση των ίδιων των θεσμών και των ιδεών της εν ονόματι της λογικής συζήτησης μεταξύ των ανθρώπων, η οποία παραμένει ανοιχτή στο διηνεκές και δεν αναγνωρίζει έσχατο δόγμα.

—

Ο Κ. Καστοριάδης κατέφυγε στη Γαλλία μετά μίαν απόπειρα δολοφονίας του από το ΚΚΕ κατά τα Δεκεμβριανά. Έγινε γνωστός στην Ελλάδα από το περιοδικό *Εποπτεία* το 1977. Αναδημοσιεύουμε απόσπασμα από το βιβλίο του *Η άνοδος της ασημαντότητας*, μετάφραση Κώστα Κουρεμένου, εκδόσεις Ύψιλον, Αθήνα 2000